

Filistin Direniş Tarihi: Birinci İntifada

İsrail 1967 yılında Altı Gün Savaşları olarak bilinen savaşta Suriye'ye ait Golan Tepeleri'ni, Mısır'a ait olan Sina Yarımadası'nı, Doğu Kudüs de dahil olmak üzere Batı Şeria'yı ve Gazze şeridini işgal etti. Savaş sayıları 325 bini bulan Mısır, Ürdün ve Suriye'ye göç etmek zorunda kalan bir Filistinli mülteci grubu daha yarattı. Savaşın ardından İsrail işgal topraklarında Yahudi yerleşim bölgeleri kurmaya başladı ve Filistinliler üzerindeki ekonomik ve siyasi baskılarını arttırarak sürdürdü.

1967 Filistin'inde tarım alanındaki istihdam oranı %60 iken, 1983de %23'e düştü. Artan işsizlik sonucunda 1985'de İsrail'de çalışan Filistinli işçi sayısı 92bin'e ulaştı.

İsraili araştırmacı Meron Benvenisti, 1967-85 arasında Batı Şeria'daki Filistin toprağının %52'sine, Gazze'dekinin %35'ine İsrail tarafından el konduğunu saptadı.

Gazze İslam Üniversitesi'nden diploma alanların çoğu işsizdi, 1986 yılında öğrenciler arasında 10 bin işsiz belirirken, resmi olmayan kayıtlarla birlikte bu sayı 25 bini buluyordu. O dönemde Gazze nüfusunun üçte birinin öğrenci olduğu düşünülürse toplumda işsizliğin ne denli büyük bir yara haline geldiği daha iyi anlaşılabilir.

1986 yılı itibarıyla cezaevindeki Gazzeli siyasi tutukluların sayısı 1500 idi. Bir gün ile müebbet hapis cezası arasında hüküm giyenlerin sayısı ise 180 bini bulmuştu. Bu toplam nüfusun %40'ını oluşturuyordu. 1967-1986 arasında işgal altındaki topraklarda toplam 500 bin kişi tutuklanmış, 15 bin ev buldozerle yıkılmıştı.

Filistin halkı 1960'lı yıllarda Cemal Abdul Nasır ile yükselen, biraz ütöpik ama Arap topraklarında büyük heyecan yaratan Arap milliyetçiliğinin hedeflerinin uzaklığının farkına vardı ve "Filistin'in kurtuluşu Arap birliğinden geçer" sözünü tersine çevirdi. Filistinliler kendi kurtuluşlarının kendi ellerinde olduğunun farkına vardılar.

Sonradan adına İntifada diyeceğimiz toplumsal patlama

“Yahudilere İngilizlerin bir yurt imkânı sağladığı Balfour Bildirisinin 70’inci, Filistin topraklarını ikiye bölen BM kararlarının 40’inci, “işgal bölgelerini” ortaya çıkaran 1967 Arap-İsrail savaşının 20’inci ve İsrail’in Güney Lübnan işgalinin ardından gelen irkiltici Sabra ve Şatilla katliamının 5’inci yılında, 1987 yılının son ayı, taşların yegâne silah olarak kullanıldığı Filistin’in başkaldırı tarihinde yeni bir döneme adını yazdı: İntifada

8 Aralık 1987’de bir Yahudi yerleşimcinin sürdüğü kamyonun, İsrail’de çalışan Filistinli emekçileri taşıyan arabaya çarpması sonucu dört Filistinli öldü. Bu olay kimine göre, iki ay önce Gazze’de öldürülen istihbarat subayının kardeşi olan kamyon sürücüsünün intikam almak için giriştiği bir eylemdi. Protesto eylemlerine İsrail askerlerinin ateş açarak cevap vermesiyle başlayan olaylar kısa sürede bütün Filistin’e yayıldı. Sokaklar insanlarla doldu. Silahsız olan bu insanlara İsrail’in tepkisi çok büyük oldu: 1987 yılında, o güne kadar Filistin’le ilgilenmeyen, bölgede neler olup bittiğinden haberdar olmayanlar, televizyonları karşısında inanılmaz “kol kırma” sahneleriyle karşılaşacak ve işgal altındaki topraklarda yaşananların biraz olsun farkına varacaklardı. Savunma Bakanı İsak Rabin’in verdiği “kemiklerin kırılması” talimatı gerçekten emredildiği gibi uygulandı. Yakalanan Filistinliler İsrail askerleri tarafından elleri duvara dayanarak yan yana dizildi sonra da bilek ve parmakları taşlarla ezildi.

Başlangıçta bölgesel olan direniş, kısa sürede bütün Gazze Şeridi ve Batı Şeria’ya yayıldı. Yalarda lastiklerden oluşan barikatlar görüldü, Filistinli işçiler greve gitti, İsrail yasalarının yasaklanmış Filistin bayrakları her yerde asılmaya başlandı ve her yerde her zaman taş atılmaya başlandı.

Yüz binlerce Filistinli sokağa çıkma yasağı ve su kesintisi gibi toplu cezalara maruz kaldı. Filistin toplumunu parçalamak için toplu tutuklamalar da gerçekleştirildi. 1988’in ilk yarısında yaklaşık 11.000 kişi hapsedildi. Çoğu hiç yargılanmadan, çoğu da askeri mahkemelere sevk edilerek hapsedildi. Bir İsrail askerinin kendisine taş attığını söylemesi bir gencin mahkum edilmesi için geçerli bir gerekçe sayılıyordu. Böyle bir durumda öngörülen ceza para cezası dahil 8 aydı. Savunmanın rolü en aza indirgenmişti. Batı Şeria ve Gazze avukatları bu “zincirleme” davaları boykot ettiler.

İsrail askerleri özellikle büyük iç hasarlara neden olan parça tesirli silahlara ateş ediyordu Filistin halkının üzerine. Dönemin İngiliz işçi partisi lideri Neil Kinnock, 19 şubat 1988’de yaptığı basın toplantısında yaralıların vücutlarından çıkarılan mermilerle ilgili olarak şunları söyledi: “Maksimum zarar vermek için yapılmışlar” .

İntifadanın örgütlenmesi:

Gençlik gruplarının aniden alevlenen öfkelerinin sıradan bir protesto değil, örgütlü bir direnişe yönelen zincirin ilk halkaları olduğu anlaşıldı. Çünkü bir süre sonra intifada yayılmakla kalmadı, yer altında bir liderliği, belirli bir siyasi hedefi ve iyi planlanmış, bütünleşmiş stratejisiyle birlikte gelişen bir direniş hareketine dönüştü.

İntifada örgütü çok kısa bir zamanda Batı Şeria ve Gazze bölgesinde 1,5 milyon kişiyi, dört bir yana dağılmış 459 köy, kent ve kampta örgütlendi. Kitleler YBÖ (Yurtsever Birleşik Önderlik) bayrağı etrafında toplandı. Onun siyasi çizgisini benimsedi ve bildiriler aracılığıyla yaptığı çağrılara uydu.

YBÖ 4 kişiden oluşuyordu. Fetih, Demokratik Cephe, Halk Cephesi ve Komünist Partinin temsilcileri değil de ikinci dereceden unsurları tarafından oluşturulan bir yapıydı. (Kimilerine

göre YBÖ 5 kişiden oluşmaktaydı ve 5. örgüt ise İslami Cihad idi) . YBÖ içindeki üyeler daimi değildi ve nöbetleşe önderlik hem güvenlik açısından hem de yeni dinamikler yaratma, kendini yenileme anlamında önemlidir diyebiliriz. Bu arada YBÖ'nün bir anda, intifadanın patlak vermesiyle oluşmadığını belirtmekte fayda var. 1986 yılında intifadadan 1 yıl önce Fetih, Demokratik Cephe, Halk Cephesi ve Komünist Parti, adına Uyum Kurulu dedikleri güç ve eylem birliği anlaşması yapmışlar ve intifada sürecine zaten var olan böylesi bir yapıyla bir anlamda hazırlıklı girmişlerdi.

Birinci İntifada'nın özelliği Filistin halkının kurtuluşunun kendisi için eyleme geçmesine dayandığının farkına varması ve fraksiyon, sosyal görüş ve siyasi görüş ayrılıklarını ikinci plana iterek daha önce görülmemiş bir ortak bilinçle hareket etmesiydi diyebiliriz.

İntifada'nın örgütsel yapısı yatay bir çizgide seyrettiğinden, işgal altındaki günlük işleri Yurtsever Birleşik Önderlik(YBÖ)'in yayımladığı bildirimler doğrultusunda yürüten Halk Komiteleriyle YBÖ arasında ayırıcı özellikte bir örgütsel düzey bulunmamaktaydı.

İki türlü Halk Komitesi'nden söz edilebilir:

1.Vurucu Müfreze: Taş, sopa, molotof kokteyli, bazen bıçak ve benzeri kesici aletlerle işgalci güçlere karşı koyan güçler. Nablus kenti yakınlarındaki El-Balata mülteci kampı 2000 genç ve erişkinden oluşan vurucu müfrezesiyle İsrail ordusunun korkulu rüyasıydı.

2.Halk Komiteleri: İntifadanın devamlılığı sağlamak için gerekli olan toplumsal, ekonomik ve insani gereksinimleri karşılamak üzere örgütlenmiş Halk Komiteleri, özellikle kitlelerin İsrail yönetiminden hızla uzaklaşması, halkla işgalciler arasında kesin bir uçurumun ve kopuşun doğmasını sağlamışlardı. Bu Siyonist Devlet aygıtının aldığı büyük bir yara olmuş ve 18 Ağustos 1988'de İsrail'in Halk Komiteleri'ni yasaklamasına neden olmuştur.

YBÖ 21 sayılı bildirisinde "halkın tümüyle Halk Komiteleri'ne güvenmeleri ve dayanmaları, günlük yaşamlarını bu komiteler aracılığıyla sürdürmeleri, işgalci yöneticilere başvurmamaları" konusunda Filistin halkına bir çağrı yaptı.

Ayaklanmanın gölgesinde çalışan Halk Komiteleri, aşağı yukarı yaşamın her alanına el atmış durumdaydılar. Bir bakıma gelecekteki bağımsız Filistin yönetiminin çekirdeğini oluşturuyorlardı. "Bağımsız bir devletin taslağını çizmek, planını yapmak; böyle bir devletin alt ve üst yapısını oluşturmak, özellikle ekonomik kurum ve kuruluşlarını gerçekleştirmek" Halk Komiteleri'nin esas çalışma alanını oluşturuyordu.

Halk komitelerini 12 ayrı grupta toplamak gerekiyor.

1.Beslenme Komiteleri: Kuşatılmış bölgelere her türlü yiyecek maddesinin ulaştırılmasını, halka dağıtılması ve sokağa çıkma yasağı sırasında evlere yiyecek dağıtımını ve denetlenmesini görevini üstlendiler.

2.İlk Yardım Komiteleri: Çarpışmaların olduğu bölgelerde yaralananları saptayıp, evlere taşıdılar. Devlet hastanelerine taşınmalarını önlemek için, gerektiğinde işgalcilerin elinden kaçırdılar. Hastane yerine evlerde tedavi etmek için çalıştılar, çünkü hastanelere taşınmış yaralıların İsrail askerlerince tutuklanması söz konusuydu.

3.Ticaret Komiteleri: Temel gıda maddeleri stokunu saptayıp, malların hangi fiyatla satılacağını, hangi yöntemle dağıtılacağını belirlediler.

4.Enformasyon Komiteleri: İntifadaya yurt dışındaki tepkileri öğrenmek için onlarca haber ağı grubundan oluşuyordu. Aynı komiteler, basın mensuplarına ayaklanma hakkında her türden bilgi, belge, kanıt sundular ve gazetecilerin çalışmalarına yardımcı olmak, onları gerekli noktalara götürüp gizli buluşmalar gerçekleştirmek, İsrail'in gizli kalmasını istediği bölge ve gerçeklere basın mensuplarını ulaştırmak görevini üstlendiler. Bu arada mücadele içinde halkın bilinçlendirilmesi; İsrail işgalci planlarının deşifre edilip bozulması; istihbarat ajanlarını halkın arasına "ikilik" sokma çabalarının açığa çıkarılması; yurtsever güçlerin bu bağlamda uyarılması gibi görevleri de vardı.

5.Araştırma Soruşturma Komiteleri: Görevi bölgeye gelen basın mensuplarının kimlikleri, geçmişleri ve amaçları konusunda bilgi edinmekti, İsrail istihbarat ajanlarının bu yolla intifada saflarına sızmasını engellediler.

6.Destek Komiteleri: İntifada'ya katıldığı için birçok şeyini kaybeden aile ve çevrelere dayanışma amacıyla bağış topladılar. İsrail içinde işçi olarak çalışan Filistinlileri çalışmamaya ikna etmek, işlerinden alıkoymak, gerektiğinde engellemek; İsrail kuruluşlarında çalışan görevlilerin istifa etmelerini sağlamak, seçenek olarak İntifada'ya katılmalarını ve toplumsal dayanışma içinde yaşamlarını sürdürmelerini gerçekleştirmek için çalıştılar.

7.Gözlem Komiteleri: İşgalci kurum ve kuruluşların (ordu, polis, istihbarat, Yahudi milisleri ve yerleşim birimlerindeki işgalci kolonyalistler) arasındaki iletişim, bilgi alış-verişi ve karşılıklı yardımlaşmalar hakkında bilgi topladılar. Bu komiteler ayrıca işgalci birliklerin hareketleri konusunda önceden bilgi sahibi olup anında ilgili birimleri uyardılar. Bunlara Avcı Komiteleri ya da Öncü Devriyeler de deniyordu.

8.Kadın Komiteleri: Kuşatılmış bölgelerde karşılıklı yiyecek yardımı ve dağıtımı için özel örgütlenmeyi sağladılar. Genel grev, sokağa çıkma yasağı gibi dönemlerde halkın yiyecek, ilaç, yakacak türünden ihtiyaçlarını saptayacak bir yönetim ağı oluşturup, yönettiler. Şehit ve yaralı ailelerinin ziyaret edilmesi, sıkıntı dönemlerinde ev kadınlarına nasıl tutumlu davranacaklarını öğretmek, yasaklanmış Filistin bayrağını dikmek kadın komitelerinin işiydi.

9.Tarım Komiteleri: Evlerde nasıl tarım ve bahçe tarımı yapılabileceğini halka öğrettiler. Gerekirse çatısız damlarda, hatta çatı altında sebze yetiştirmeleri için halka tohum dağıtıp, yöntemlerini öğrettiler. Duvar diplerinde meyve yetiştirmek için fide dağıtımını yaptılar.

10.Demirci Komiteleri: Sürekli olarak İsrail devriyelerinin ardından gezip, bu devriyelerin kıldığı kepenk, kilit, kapıları anında onardılar, mühürlenmiş kapıların mührünü bozdular.

11.Nöbetçi Komiteleri: Çeşitli yerlerdeki güvenliği ve evleri gözleyip, özellikle de Yahudi yerleşim birimlerinden Filistinlilere karşı bir saldırı anında yağma ve talanı önlediler. Esas olarak çocuklardan oluşuyordu. İsrail birliklerinin zorla açtıkları esnaf dükkânlarını saptıyor, grev sırasında esnafın işgalcilere karşı tutumunu gözleyip gerekli yerlere bildiriyorlardı.

12.Gönüllü İş Komiteleri: Elektrik kesintisi olduğunda, dağıtım şebekelerindeki bozuklukları gideriyorlardı. Benzer şeyi su kesintilerinde uyguluyorlardı. Ek olarak önceden su depoluyor ve yer yer su kuyuları açıyorlardı. Genel temizliği korumak ve hastalıkların yayılmasına yol açacak pisliği ortadan kaldırmak da bu komitenin göreviydi.

Ramallah kentine yakın Belzon Mülteci Kampındaki bir Filistinli, Reuter haber ajansı muhabirine şöyle demişti: "Halk Komiteleri olmasaydı, kampımız 40 günlük sokağa çıkma yasağına dayanamazdı."

Halk 2 biçimde YBÖ'nün örgütlülüğüne katkıda bulundu:

Grev mekanizması

Genel Grev ve kepenklerin sadece sabah 8'den öğlen 12'ye kadar açık tutulup sonrasında kapandığı Kısmi Grev şeklinde işliyordu. Genel grevlere %100 katılım sağlanmış ancak kısmi grevlerde ilk zamanlar kepenk kapatmayan iş yerleri olmuştu. İntifa bir halk örgütlülüğü olduğu için kepenk kapatmayan iş sahiplerine YBÖ'nün her hangi bir baskı yapmasına gerek kalmadan çok kısa bir sürede halkın inisiyatifıyla yaratılmış bir denetimle kısmi grevlere katılım da %100 olmuştur. İsrail askerlerinin her türlü baskısına rağmen ilk günlerden itibaren (İsrail askerleri kısmi grev günlerinde saat 12 gibi dükkanların önüne yığılıp esnafa kepenk kapatmama konusunda baskı yapmayı, fiziksel şiddet uygulama, olmadı tutuklayıp götürme işlemini sistematik bir uygulama haline getirmişti) greve büyük bir disiplinle uyan Kudüslüler bu konuda örnek teşkil ettiler.

İşgalci işbirlikçilerine karşı tutum

12 sayılı bildirisinde, halkın büyük çoğunluğunu yanına çeken YBÖ, İsrail yetkilileriyle işbirliği içinde bulunan yerel yöneticileri soyutlama kampanyası başlattı. Şu açıklamayı yaptı: "Belediye Başkanlıkları türünden yerel yönetimlerden istifa etmeyip, İsrail hükümetiyle işbirliğini sürdürenlerin malları ve kanları helaldir. Direnenler intifada yığınları tarafından lanetlenip, ezileceklerdir. İntifadanın çağrılarına uymayıp ulusal birliğin dışına çıkanlar cezalandırılacaklardır." Bildiriden sonra, hemen hemen bütün yerel yönetimler feshedildi, resmi yöneticiler istifa ettiler. (Ki maaşları büyük oranda İsrail'den gelen parayla ödeniyordu.) YBÖ bu fırsattan faydalanarak "hain ve işbirlikçilere" karşı mücadeleyi yeniden gündeme getirdi. 15 sayılı bildirisinde bu kez, İsrail hükümetinin denetimi altında çalışan karakol ve güvenlik görevlilerine yöneldi. Belirtmek gerekir ki intifada örgütü "büyük hainlerle" "küçük hainler" arasında bilinçli ve makul bir ayırım yaptı. İsrail istihbarat ve güvenlik güçleriyle işbirliği yapan "büyük hainleri" vurucu müfrezeler tutukluyor, sorguluyor ve yaşadığı sokaklarda dolaştırıyordu ki insanlar onun bir işbirlikçi olduğunu bilsinler. İsrail istihbaratla bir ilişkisi olmayıp işgalci aygıtı muhtaç olan, ona boyun eğen, işgalcilerin oluşturdukları ya da onayladıkları yerel kuruluşlarda ve yönetimlerde yer alan kişiler ise "küçük hainlerdi". Küçük işbirlikçilerin istifalarını gerçekleştirmek amacıyla YBÖ "insan kuşatması" taktiği için çağrı yaptı. Halk işbirlikçileri "kuşattı ve sonra tecrit etti". Daha teşhir safhasına varmadan yerel yöneticiler istifalarını sundular bile. Reuter haber ajansının Batı Şeria'daki muhabirinin raporuna göre, yerel yönetimlerde bulunanların %70'i Haziran 1988 gününe kadar istifa etmişti.

İntifada güçleri iki temel dinamiği göz önünde tutarak hareket etmiştir diyebiliriz: Birincisi direniş ve çatışmanın biçimiyle ilgili. İkincisi ise bağımsız bir ekonomik yapıyı gerçekleştirmeyi öngören dinamikler.

Ekonomi vurgusunu YBÖ'nün bildirimlerinde de görebiliriz. YBÖ 1988'de İsrail'e vergi ödememe konusunda bir çağrı yaptı. İşgalcilerin sabahın erken saatlerinde bir kent ya da köye baskın düzenlemeleri, evlerin kapılarını kırarak içeri girmeleri, ev sahiplerinin kimlik ya da arabalarına el koymaları kanıksanmış bir uygulama oldu. Araba ya da kimliği alınan kişi ilgili vergi dairesine gönderilerek vergi vermeye zorlanıyordu. Benzer bir uygulama da, bir avukatın tutuklu ya da gözaltında bulunan bir Filistinliyi ziyaret edebilmesi için, söz konusu tutuklunun vergi borcu olmadığına dair onaylı bir belgeyi göstermesi zorunluluğuydu. İsrail'in bütün bu uygulamalarına karşın vergi ödememe eylemi hedefine büyük oranda ulaştı. Bu konuda da Ramallah kenti esnafı bir örnek oluşturdu. Yaklaşık 3000 kişi vergi ödememek üzere yemin etti ve pratikte buna uydu.

İşgal altındaki topraklarda Filistinlilerce benzeri üretilen İsrail mallarının satın alınmaması için çağrı yapıldı. Başlangıç olarak İsrail çikolatası, süt ürünleri ve sigara türleri boykot edildi.

YBÖ'nün 15 sayılı bildirisi "işçinin çağrısı" olup şunu içeriyordu: "İsrail yerleşim birimlerinde kesinlikle çalışmayın, çünkü bu kendi mezarınızı kendi elinizle kazmak demektir."

YBÖ'nün 4 sayılı bildiri ise "ev tarımı geliri arttırır, direnişi güçlendirir, işgalin yükünü hafifletir" sloganıyla yayımlandı. Bazı evleri çevreleyen bağ, bahçe, bostan ve hatta çiçek tarlaları tarımsal alanlara dönüştürüldüler. Evlerin saçakları, damları sebze yetiştirme alanları oluverdi. Çatı katlarıyla damlar hem kümes hayvanı, hem de tavşan türü hayvanların yetiştirildiği yerlere dönüştü. Terk edilmiş arazilerden verimli tarımsal alanlara, gül bahçelerinden sebze bostanlarına çevrilen yerlere Filistinliler bir ad taktı: Zafer Tarlaları.

Ulusal Üretim Günleri denilen bazı günlerde Filistinli fabrika ve atölyeler intifada eyleminde zarar görmüş kişiler için toplu üretim yaptılar. İmece günlerinde işgalcilerin yakıp yıktıkları evlerin yeniden yapımında toplu iş gücü kullanıldı.

Siyasi süreç

1982 yılındaki İsrail saldırısı sonucunda FKÖ karargahının Lübnan'dan Tunus'a taşınması zorunlu ve sonu bilinmeyen bir göçtü Filistinliler için. Beyrut'tan muzaffer bir komutan gibi ayrılan Arafat, Tunus yolunda tüm Arap dünyasını şaşırtarak Mısır'a uğradı ve Hüsnü Mübarek ile görüştü. Bu Filistin'in yeni stratejisinin ilk basamağında olduğunu ve Arap dünyasından aforoz edilmiş olan Mısır'la yeni bir diyalogun ve İsrail'le başlatılacak ilişkilerin habercisiydi.

Ardından Reagan yönetiminin, çok olgunlaşmamış bile olsa "toprak karşılığı barış" fikrini ortaya atması, Filistinlileri yeni stratejilere yöneltti. İşte bu noktadan sonra Filistin mücadelesi iki noktada birden verilmeye başlandı: ayaklanmalar ve diplomasi.

Tunus'a geçen FKÖ, Batı Şeria ve Gazze'deki hakimiyetini bürokratik araçlarla arttırmaya çalıştı. Para gönderdi, paralel yapılar kurarak sendika liderlerini yanına çekti. İçerdeki demokratik hareketle dışarıdaki liderlik arasında zaman zaman ciddi gerilimler belirdi. İsraililer bu farklılıkları önce Madrid görüşmelerinde ardından da Oslo'da başarıyla kullandılar.

Daha Madrid'e varmadan Cezayir'deki Filistin Ulusal Konseyi'nin 1988'de yayımladığı "iki devletli çözüm" yani İsrail devletinin varlığını tanıyan bildiri tarihsel öneme sahiptir. 1988 yılının Kasım ayında taş ayaklanması birinci yılını doldururken FKÖ lideri Yaser Arafat çok yönlü bir barış hareketi başlattı. Cezayir'de toplanan Filistin Ulusal Konseyi (FUK) "BM Güvenlik Konseyinin 242 ve 338 no'lu kararlarına ve Filistin halkının ulusal haklarının, özellikle de kendi kaderini kendi belirleme hakkının garantisine dayanan bir uluslararası barış konferansı" ilkesini kabul etti. Başka bir deyişle FUK açıkça belirtmese bile, İsrail devletini tanımış oldu. Konsey bu kararla 1947-1948 savaşında tarihsel Filistin'in işgal edilen %78'i üzerindeki hak taleplerinden bir daha geri dönülmeyecek şekilde vazgeçti ve öte yandan uluslararası çözüm yolunda bir adım atmış oldu. BM kararları, her iki devletin güvenli ve karşı tarafça tanınmış sınırlar içerisinde yaşama hakkını öngörüyordu. Kürsüye çıkan Arafat, sembolik olarak bağımsız bir Filistin Devleti'nin doğuşunu ilan etmek için bundan istifade etti ve kurulan Filistin Devleti bir çok ülke tarafından, Aralık 1988'de de BM Genel Kurulu tarafından tanındı.

Birkaç hafta sonra Cenevre’de Yaser Arafat Cezayir’de çizilen yolu teyit etti: Filistin lideri İsrail ile bir Filistin Devleti’nin beraber var olmalarını kabul etti ve terörizmin her türlüünü kınadı.

Sonunda ilkbaharda, Yaser Arafat’ın başlattığı bu barış mücadelesinin üçüncü perdesi Paris’te oynandı. 2 Mayıs 1989’da Fransa cumhurbaşkanı François Mitterand’a yaptığı resmi bir ziyaret sırasında, Filistin lideri, İsrail devletinin yıkılmasını öngören Filistin anayasasının “hükümsüz” olduğunu açıkladı.

Filistinliler FKÖ yöneticilerinin, İntifadanın kanatlarını kırdıklarını ve taş ayaklanmasıyla kazanılanlardan diplomatik platformlarda çok çabuk vazgeçtiklerini söylediler: İntifadanın yükselerek devam etmesine izin verilseydi, belki de bir özerklik anlaşmasına değil, Filistin devletiyle ilgili bir anlaşmaya varılabılırdı...

Aralık 1989’da yayınlanan Bush-Baker planı ise İsrail ve Ürdün arasında ilave bir Filistin devletinin kurulmasına karşı çıkmakla beraber, işgal edilmiş topraklarda serbest seçim yapılmasını öngörüyordu. Plan genel hatları ile şu maddeleri içeriyordu:

- * İsrail, ABD’nin vereceği birtakım kredi garantileri karşılığında Arapların yoğun olarak oturduğu bölgelerde Yahudi yerleşim merkezleri inşa etme işini durduracak.
- * İşgal altındaki bölgelerde gerçekleştirilmesi öngörülen seçim için kesin bir tarih belirlenecek.
- * Suriye ve İsrail Golan tepelerinde sembolik bir geri çekilme işlemi gerçekleştirerek karşılıklı görüşmeleri başlatmaya hazır olduklarını ortaya koyacaklar. Bu sembolik geri çekilme işlemi gereğince İsrail, Golan tepelerindeki askeri birliklerini sınırın on beş km. gerisine çekecek.
- * Arap ülkeleri İsrail ile ticari ilişki içine giren yabancı şirketlere uyguladıkları ticari boykotu kaldıracaklar.
- * İntifada ve onunla bağlantısı bulunan bütün eylemler anında durdurulacak, işgal kuvvetlerinin geri çekilme işlemi ise tedrici bir şekilde gerçekleştirilecek.

Amaç bazı Filistin seçkinlerini yanına çekmek suretiyle statükoyu giderek tehdit etmeye başlayan intifadayı bastırmaktı.

Bu planın açıklandığı süreçte 1989 Noel’inde direniş Kudüs’te düzenlenen büyük bir gösteriyle doruğa ulaştı. İsraili barış aktivistleri de dahil olmak üzere dünyanın her yerinden aktivist vardı. Bu olay ABD baskısıyla beraber İsak Şamir’i Washington ve Madrid’deki müzakerelere katılmak zorunda bıraktı. İsrail ilk defa herkesin gözü önünde sivil halk karşısında tank kullanan baskıcı bir devlet durumuna düşmüştü.

1990-1991 körfez savaşında FKÖ Kuveyt’e saldıran Saddam Hüseyin’i destekleyerek Körfez Ülkelerinden sağladığı maddi desteği yitirmiş, birçok Filistinli körfezdeki işini kaybetmişti. Aynı körfez savaşı ABD’ye kendi “barış versiyonunu” dayatma imkanı verdi: Halkın birbirinden koparılmış gettolarda hapsedilmesi, bu gettolara sözde otonomi tanınması ve bunun bir Filistin devleti olarak adlandırılması...

Şamir ABD’nin 10 milyar dolarlık yardımından vazgeçebileceği tehdidiyle Madrid’de masaya oturdu(30 Ekim 1991). ABD’nin böyle bir konferans için İsrail’e baskı yapmasının sebebi kamuoyundaki şu soruydu: “İrak’ın Kuveyt’i işgali karşısında ABD ve uluslararası kamuoyu hemen tepki verirken aynı şey niçin Filistin’i yıllardır işgal altında tutan İsrail için geçerli

olmuyordu?" ABD, ilan ettiği "Yeni Dünya Düzeni"nin temellerinden birini de uluslararası hukuka saygı olarak belirtmişti ve Kuveyt'te uluslararası hukukun ihlali cezalandırılmıştı. Körfez Savaşı sırasında Irak'ın Filistin sorununu nasıl kendi amaçları için kullanmaya çalıştığını gören ve İsrail'in de savaşa girmesi tehlikesini yaşıyan ABD, kendi kamuoyunu da tatmin etmek için sorunun çözümü amacıyla İsrail'i masaya oturmaya teşvik etti

Konferansta Filistin'i Hayda Abdül-Safi ve Hanan Aşravi 600 kadar Filistinli uzman ile irtibat içinde olarak temsil etti. Filistin heyeti Tunus'taki FKÖ önderliğiyle sürekli temas halindeydi. Filistinlilerin amacı "Filistinlilerin birliği ve barış için toprak" şeklinde özetlenebilir.

Madrid Konferansı BM Güvenlik Konseyi'nin 242 ve 338 sayılı kararlarına dayanarak adil, sürekli ve kapsamlı bir barış çağrısında bulunmakta, Filistinliler için geçici kendi yönetimleri ile başlayan ve kalıcı kendi yönetimleri ile sonuçlanacak iki aşamalı görüşme kavramının oluşturulmasını kararlaştırmaktaydı.

Yahudi devletinin Arap komşularıyla yaptığı ikili görüşmelerin yanı sıra, silahlanma, mülteciler, ekonomik büyüme, su kaynakları ve çevre konularında yapılan çok yönlü tartışmalar da, barışın el uzatılsa yakalanacak kadar yakın olduğu duygusunu uyandırır. Ancak çok geçmeden bu tartışmalar çıkmaza girdi. Suriye ve Lübnan çok yanlı oturumları boykot etme niyetini açıkladı. Suriye'deki Golan Tepeleri konusunda anlaşmazlık çıktı, Güney Lübnan meselesinde anlaşmazlık çıktı, Filistin heyeti, İsrail, yerleşim birimleri kurmayı durdurmadıkça hiçbir belgeyi imzalamamakta kararlıydı. İsrail yeni yerleşim birimleri yapımını durdurmadı.

Aynı anda işgal altındaki gelişmelerden rahatsız olan ve Abdül Şafi ve ekibinin Madrid'deki varlığını kendisine karşı bir tehdit olarak algılayan Tunus'taki FKÖ önderliği, kendisinin en güçsüz olduğu dönemde gizlice ABD ile bir takım ön anlaşmaları imzalamıştı. Sonrasında Abdül Şafi ekibi Tunus'a gittiğinde FKÖ önlerine Madrid'de reddedilenlerin kabul edildiği imzalanmış bazı anlaşmaları koydular.

FKÖ ve İsrail arasında uzun zaman gizli yürütölen toplantılar meyvesini 20 ağustos 1993'de Oslo'da verdi.

Arafat'ın mektubu

Sayın Başbakan,

İlkeler bildirgesinin imzalanması Ortadođu'da yeni bir döneme işaret etmektedir. Bu yüzden FKÖ'nün aşağıdaki şartları kabul ettiğini teyit etmek isterim.

-FKÖ, İsrail devletinin barış ve güvenlik içinde varlığını kabul eder.

-FKÖ, BM'nin 242 ve 338 sayılı kararlarını kabul eder.

FKÖ, Ortadođu'da taraflar arasındaki anlaşmazlıkların, gelecekteki statüler konusunun görüşmeler yoluyla çözülmesini kabul eder.

FKÖ, İlkeler Bildirgesi'nin imzalanmasını tarihsel bir olay, barış içinde birlikte yaşamının başlangıcı sayar. Şiddet ve diğer hareketlerin barış ve istikrarı tehlikeye sokacağını kabul eder. Buna bağlı olarak terörist yöntemlerin kullanılmayacağını ve gerektiğinde bu kuralı ihlal eden FKÖ kurumları ve üyelerinin sorumluluğunu üzerine alacağını duyurur.

Saygılarımla

Yaser Arafat

Filistin Kurtuluş Örgütü

9 Eylül 1993

İzak Rabin'in mektubu

Sayın başkan,

9 Eylül 1993 tarihli mektubunuza cevap olarak sizi bilgilendirmek isterim ki, mektubunuzda belirttiğiniz FKÖ'nün taahhütleri ışığında, İsrail Devleti'nin FKÖ'yü Filistin halkının yasal temsilcisi olarak tanıyacağına ve görüşmelerdeki muhatabın FKÖ olacağına karar vermiştir.

İzak Rabin

İsrail Başbakanı

9 Eylül 1993

"FKÖ, İsrail devletinin barış ve güvenlik içinde varlığını kabul eder" . Bu madde Filistin içinde büyük tepki topladı. 1968'de kabul edilen Filistin Ulusal Sözleşmesi'ne göre İsrail devleti gayrimeşruymuştu ve Filistin'in kurtuluşu için tek yol silahlı mücadele idi. Ancak FKÖ silahlı mücadele yoluyla devrimi bu mektupla birlikte fiili olmasa bile resmi anlamda terk ediyordu.

Kaynaklar

- 1.İntifada Dersleri. Faik Bulut. Ozan Yayıncılık
- 2.Bizim Filistin. Mete Çubukçu. Metis Yayınları
- 3.Filistinliler "1948-1998 Fedai Nesli: Silahlı Mücadeleden Özerkliğe". Christian Chesnot-Josephine Lama. Doruk Yayınları
4. Filistin-İsrail Sorununun Yakın Tarihi Birinci İntifadadan Günümüze Ali K. Saysel- BGST

Mahir Tıraş

www.THKP-C.com